

Mykolo Römerio 120-osioms metinėms

LIETUVIŲ ATGIMIMO ISTORIJOS STUDIJOS

8

Asmuo: tarp tautos ir valstybės

VILNIUS

 Mokslo ir enciklopedijų leidykla 1996

UDK 947.45.052

Li-191

Redakcinė kolegija:

Antanas Kulakauskas

Česlovas Laurinavičius

Raimundas Lopata

Rimantas Miknys

Egidijus Motieka (vyriausiasis redaktorius)

Vladas Sirutavičius

Giedrius Subačius

Antanas Tyla

Sudarytojai:

Egidijus Motieka

Rimantas Miknys

Raimundas Lopata

Recenzavo:

hum. m. dr. *Zigmantas Kiaupa*

hum. m. dr. *Elmantas Meilus*

Leidinių parengti talkino

Darius Staliūnas

Knygos leidimą parėmė:

Lietuvos kultūros ministerija

Lietuvos istorijos institutas

Atviros Lietuvos fondas

© Lietuvių Atgimimo
istorijos studijos, 1996

© Lietuvos istorijos
institutas, 1996

© Mokslo ir enciklopedijų
leidykla, 1996

ISSN 1392-0391

ISBN 5-420-01318-5

TURINYS

PRATARMĖ	5
I. STRAIPSNIAI. STUDIJOS	9
<i>Giedrius Subačius</i> JURGIO AMBRAZIEJAUS PABRĖŽOS ŽEMAIČIŲ KALBA	10
<i>Rūta Čapaitė</i> JURGIO AMBRAZIEJAUS PABRĖŽOS, JUOZO BUTAVIČIAUS, SIMONO DAUKANTO BRAIŽAI IR CHARAKTERIAI	114
<i>Reda Griškaitė</i> ISTORINĖS SAVIMONĖS IŠTAKŲ IEŠKANT: TEODORAS NARBUTAS 1808–1809 METŲ RUSIJOS–ŠVEDIJOS KARE	143
<i>Zita Medišauskienė</i> ADOMAS HONORIJUS KIRKORAS: TARP LIETUVOS, LENKIJOS IR BALTARUSIJOS	168
<i>Reda Griškaitė</i> BARONAS VASILIJUS VON ROTKIRCHAS – LIETUVIŲ MITOLOGIJOS AUTORIUS	194
<i>Grigorijus Potašenko</i> ALEKSANDRAS HILFERDINGAS. SLAVOFILAI. LIETUVA	224
<i>Egidijus Motieka</i> JONAS BASANA VIČIUS: TARP TRADICINIO IR MODERNAUS VALSTYBINGUMO	239
<i>Vilma Žaltauskaitė</i> APIE LIETUVYBĖS IDĖJĄ KUNIGO JUOZO TUMO-VAIŽGANTO PAŽIŪROSE. IKI 1904 M.	248
<i>Saulius Pivoras</i> UTOPIJOS PILIETIS VYTAUTAS PUTNA	261

<i>Vladas Sirutavičius.</i> APIE „BLOGĄ LIETUVI“ JUOZAPĄ ALBINĄ HERBAČIAUSKĄ	271
<i>Darius Staliūnas</i> „TRUPUTĮ LENKAS, TRUPUTĮ VOKIETIS, TRUPUTĮ LIETUVIS, O VISŲ PIRMA KATALIKAS...“ Vilniaus vyskupas Edwardas von der Roppas tarp etninių, pilietinių ir konfesinių vertybių	291
<i>Rimantas Miknys</i> „SVAJONĖS IŠSIPILDYS, JEIGU BŪSIU NAUDINGAS LIETUVAI...“ Architekto Antano Vivulskio tautinės identifikacijos istorinis aspektas	300
<i>Alfred Erich Senn</i> ANTANAS VISKANTAS: A LITHUANIAN WITH POLISH FRIENDS	312
<i>Alfredas Erichas Sennas</i> ANTANAS VISKANTAS: LIETUVIS SU BIČIULIAIS LENKAIS	318
<i>Raimundas Lopata</i> „TIPAS APSKRITAI LABAI DAR ĮTARIAMAS, BET REIKALINGAS“ Baronas Friedrichas von der Roppas ir Lietuvos valstybingumo atkūrimo planai	321
<i>Česlovas Laurinavičius</i> GRAFAS ALFREDAS TIŠKEVIČIUS NAUJŲJŲ LAIKŲ LIETUVOS POLITIKOJE	351
<i>Gedrius Viliūnas</i> BAJORAS TARPUKARIO LIETUVOJE: FABIJONO NEVERAVIČIAUS GYVENIMAS IR KŪRYBA	365
II. PUBLIKACIJOS	385
ADOMO VARNO KORESPONDENCIJA (1904–1909 METAI) Parengė <i>Asta Giniūnienė</i>	386
SKANDALINGIEJI JUOZO GABRIO-PARŠAIČIO DARBAI Parengė <i>Alfonsas Eidintas</i>	407
OSOBA: MIĘDZY NARODEM A PAŃSTWEM. STRESZCZENIE	456
A PERSON BETWEEN THE NATION AND THE STATE. SUMMARY	470
PERSÖNLICHKEITEN: ZWISCHEN VOLK UND STAAT. ZUSAMMENFASSUNG	484
ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ	500
VIETOVARDŽIŲ RODYKLĖ	515
APIE AUTORIOUS	523

Lietuvių Atgimimo istorijos studijos. 1996.

T. 8.

Asmuo: tarp tautos ir valstybės.

VIETOVARDŽIŲ RODYKLĖ

- Abas, Ābo (Aobo, Obo, Turku, Kaby) 143, 148–152, 159–162, 164, 407, 409, Abo pilis 161
 Abiejų Tautų Respublika, Abiejų Tautų valstybė, Żečpospolita 144, 169, 170, 202, 228, 232, 238–240, 241, 284, 293, 319
 Ābo, žr. Abas
 Afrika 322, Pietų Afrika 436
 Agramas 193
 Airija 231
 Ajačas 200
 Alandų salos 149, 152, 159, 160
 Albanija 428, 430, 437
 Alsėdžiai 72
 Amerika, žr. JAV
 Anglija 146, 152, 154, 156, 158, 268, 286, 304, 322, 348, 370, 435, 468, 481, 497
 Aobo, žr. Abas
 Astravo dvaras 351, 362, 363
 Augustavas 356, 358, Augustavo apskritis 357, Augustavo kanalas 356
 Aukštaitija 54
 Austerlicas 145, 158
 Australija 286
 Austrija 196, 200, 231, 302, 304
 Austrija-Vengrija 285, 322
 Azija 297
- Bad Godesbergas 350
 Balčia, upelė 366
- Baltarusija 146, 168, 169, 171, 183, 187, 202, 239, 240, 242–244, 246, 273, 295, 296, 298, 459, 462, 473, 476, 487, 491
 Baltijos jūra 52, 152, 176, 202, 346
 Baltijsko uostas (Paldiskis) 143, 152–157, 160, 162
 Belgija 304, 312, 318
 Belgradas 193
 Benica 92, Benicos vienuolynas 60
 Berezina 153
 Berlynas 61, 268, 324, 327–330, 332, 334, 335, 337–339, 341, 345, 346, 348–350, 412, 414, 420, 431, 438, 453
 Bernas 318, 325, 329, 330, 348, 409, 410, 449, 451, 453, 455
 Bialistokas, Bialystokas 332, 419
 Biržai 302, 351, 362, Biržų dvaras 302
 Bjorneborgas (Poris) 148
 Bobruiskas 162, 472, 487 Bobruisko tvirtovė 143, 158
 Bochum 411
 Bostonas, Boston 270, 367
 Botnijos įlanka 149, 159–161
 Brest Litovskas 419
 Britanija, žr. Didžioji Britanija
 Briuselis 362
 Budslavas 92
- Cagliari, Ciagliari 402
 Cambridge 333–355

- Castel Ganiolfo (Gandolfo) 399, 402
 Chyrovos 302
 Chicago, žr. Čikaga
 Ciagliari, žr. Cagliari
 Ciurichas, Zürich 293, 427, 450, 453
 Cretinga, žr. Kretinga

 Čekija 192
 Čekoslovakija 423
 Čikaga, Chicago 31, 37, 103, 104, 225, 238, 241, 245, 249, 265, 327, 331, 343, 345, 357, 367, 373, 383, 396, 407, 409

 Dancigas 438, 439
 Danija 146, 162, 411
 Daudžgiriai 322, 467, 496
 Daugpilis 196, 218, 250
 Didžioji Britanija, Britanija 230, 268, 322, 352–354, 356, 357, 359–361, 371, 427
 Didžioji Rogo sala, žr. Rogo sala
 Dysnos apskritis 171
 Dniestras 177
 Dniepras 177
 Dorpatas 79, 104
 Dotnuva 60, 62, Dotnuvos vienuolynas 59, 60
 Druja 92
 Druskininkai 203
 Dubrovnikai 193
 Dvina 171, 302

 Estija 79, 162
 Estliandija 146, 150, 152, 160, 162
 Etiopija 322
 Europa 5, 143, 149, 162, 201, 203, 206, 219, 231, 241, 284, 291, 297, 304, 329, 370, 383, 404, 448, Rytų Europa 291, 318, 319, 323, 339, 346, 371, 424, Vakarų Europa 227, 233, 291, 329, Vidurio Europa 291, 319, 323, 334, 335, 337, 371

 Florencija 394
 Fredrikshamnas 160

 Freiburg 293
 Fribourgas, Fribourg 312, 314, 318, 319, 466, 480, 495

 Galicija 196, 298, 302
 Gardinas 375, Gardino gubernija 187, 188, 233, 241, 328, 355
 Gargždai 99
 Garliava 407
 Gedimino kalnas 262, 264
 Geidžiai, Gieydzie 68, 69
 Geneva, žr. Ženeva
 Geneve, žr. Ženeva
 Gotlando salos 149
 Graikija 231
 Gregorianumo universitetas 312, 318
 Grunwald, Grünwald, žr. Žalgiris
 Grodnas 203
 Gudija 273, 380

 Haffkrugas 370
 Haga 427, 433–436, 439
 Halės universitetas 322
 Haličas 181
 Hamina, žr. Tavastehusas
 Hanko iškyšulys 153
 Heidelbergo universitetas 336
 Helsinkis, žr. Helsingforsas
 Helsingforsas, Helsinkis 147, 161, 407

 Imbarė 376
 Islandija 304
 Ispanija 304
 Italija 220, 304, 398, 427, 435
 Iverismas 150

 Janapolė 69, 70, 71, 104, 107, Janapolės parapija 69, 71, 73
 Japonija 266, 351, 435, 447, 448
 JAV, Amerika 17, 103, 105, 267, 322, 324, 325, 328, 353, 397, 402, 409, 410, 417, 418, 444, 469, 483, 499
 Jelgava, žr. Mintauja

- Joniškis 400
 Jungfer Zundo sąsiauris 153
 Juodkalnija 192, 200
 Juodoji jūra 448

 Kaby, žr. Abas
 Kairiškė 367
 Kalikšas 159
 Kantaučiai 20
 Kapri sala 398
 Karaliaučius, Koenigsbergas 163, 413, 450
 Karelija 149
 Kartena 20, 23–25, 27, 36, 101, 456, 470, 484
 Kaspija 158
 Kassel–Mattenbergas 369
 Katowice 103
 Kaukazas 222, 292
 Kaunas 41, 45, 87, 103, 249, 251, 253, 263, 267, 272, 277, 286, 287, 299, 302, 303, 321, 337, 339, 343, 344, 348, 349, 353, 357, 359, 361, 364, 367, 387, 407, 411, 413, 414, 416, 419, 427, 428, 439, 449, 450, 451, 453, Kauno gubernija 91, 188, 233, 293, 328, 347, 469, 483, 499
 Kazanė 205
 Kemijokio upė 159
 Kernavė 208
 Kijevas, Kievas (Киев) 171, 177, 181, 192, 196, 205, 447
 Kinai, žr. Kinija
 Kinija, Kinai 266, 446, 447
 Klaipėda 48, 321, 367, 407, 412, 424, 426–429, 431, 432, 434, 435, 438, 439, 446
 Koenigsbergas, žr. Karaliaučius
 Kongas 322
 Konstantinopolis 200
 Kopenhaga 146
 Kraków, žr. Krokua
 Kražiai 99
 Kreivoji pilis, arba Plikasis kalnas 300
 Kretinga, Kretynga, Cretinga 11, 16, 33, 35, 36, 45, 47, 52, 53, 60, 62, 64, 66, 72, 78, 80, 83, 84, 92, 94, 96–98, 101, 106, 107, 457, 458, 485, 486, 471, 472, Kretingos bernardinų (pranciškonų) vienuolynas 29, 37, 59, 61, 63, 72, 74, 78, 83–85, 91, 92, 97, 99, 102, 104, 105, 107, 115, 117, 127, 140
 Kroicnachas 330
 Krokua, Kraków 163, 169, 171, 173, 174, 179, 180, 186, 192, 205, 271, 275, 276, 278, 279, 282, 285, 297, 301, 303, 310, 386, 388, 392, 399, 401, 402, 465, 479, 494 Krokuvos dailės akademija 276, 388, Krokuvos universitetas 276, 392
 Kronštatas 152, 156, 158, 160
 Kuopijas 147, 149
 Kuršas 147, 327, 328, 330, 332, 334, 335, 343
 Kuršėnai 52

 La Chaux 432, 446, 449, 451, 454
 Lampertheim 337
 Lapas, žr. Lapua
 Lapolas, žr. Lapua
 Lapua (Lapas, Lapolas) 149
 Latgala 293
 Latvija 79, 163, 321
 Lausanne, žr. Lozana
 Leicesteris 372
 Leipzig, Leipzig 79, 104, 257
 Leipzig, žr. Leipzig
 Leningradas, žr. Sankt Peterburgas
 Lenkija, Польша 144, 158, 161, 162, 164, 169, 172–174, 177–180, 183, 184, 186, 192, 193, 199, 201, 202, 217, 226, 232–234, 240, 241, 248, 264, 267, 272, 274, 277, 278, 280, 281, 283, 284, 286–289, 292, 295, 297, 298, 300, 301, 304, 307, 311, 318, 319, 326, 328, 330, 335, 336, 352–360, 363, 365, 369, 386, 387, 409, 411, 413, 414, 424, 431, 447, 459, 473, 487, 494, 495 Lenkijos Karalystė 190, 197, 199, 200, 228, 232, 235, 294, 295, 327, 357
 Lenkija–Lietuva, Lenkijos–Lietuvos valstybė, žr. Abiejų Tautų Respublika

- Lenkimai 12, 100
 Lentvaris 219, 264
 Libava (Liepoja) 152
 Liberia, žr. Liberija
 Liberija, Liberia 428, 430, 437–439
 Lyda 357, Lydos apskritis 171, 145
 Liepoja, žr. Libava
 Lietuva 5, 6, 10, 17, 43, 62, 137, 144, 146, 158, 160–174, 176–180, 183, 186, 188–194, 202, 206, 211, 217, 218, 221, 223, 224, 226–228, 232–240, 242–248, 250, 253, 255, 257, 258, 261, 262, 264, 267, 268, 270, 272–274, 276–284, 286–290, 294–296, 298–302, 304–309, 311, 318, 321, 322, 325–345, 347–370, 381, 383, 384, 387, 388, 390–393, 395, 397, 398, 401–404, 407–422, 424, 426–428, 430–443, 445, 446, 451, 452, 458, 460–462, 464, 465, 467, 487, 493, 494, 495, 497, Lietuvos Respublika 277, 306, 383, Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė 36, 169, 171, 175, 177, 184–186, 202, 204, 232, 234, 239–247, 295–299, 306, 308, Rytų Lietuva 261, Šiaurės Lietuva 349
 Lietuvos Brasta 332, 342
 Lygumai 70
 Liksna 294
 Liuvono universitetas 312, 318
 Livonija 79, 170, 171, 196, 322
 Livornas 398
 Łódź 293
 Londyn, žr. Londonas
 London, žr. Londonas
 Londonas, London, Londyn 268, 297, 351, 353–357, 360–363, 367, 369, 371, 372, 438, 468, 481, 482, 497
 Lomonosovas, žr. Oranienbaumas
 Los Angeles 275, 295, 365, 409
 Lozana, Lausanne 313, 314, 318, 319, 321, 323, 324, 341, 346, 410, 417, 452, 454, 466, 480, 495, Lozanos kongresas 326, Lozanos universitetas 452
 Lubianka 269
 Lublin 115, 293, Liublino unija 174, 177–179, 186
 Lvovas, Lwów 187, 192, 243, 293, 298, 302
 Lwów, žr. Lvovas
 Mackoniai 262
 Madison 321
 Makedonija 249, 450
 Marienburgas 163
 Marijampolė 276, 440
 Marselis 200
 Maskolija 395
 Maskva, Moskva (Москва) 55, 169, 185, 193, 203, 229, 231, 236, 238, 265, 267, 268, 299, 304, 321, 323, 331, 353, 355, 357, 358, 410, 447, 468, 481, 497, Maskvos valstybė 173, 176, 177
 Mažoji Rogo sala, žr. Rogo sala
 Medvilionys 393, 396, 399, 400
 Meksika 269
 Mesina 200
 Mikai 440
 Minskas 60, 92, 204, 219, 397, 420, Minsko gubernija 171, 188, 233, 342, 393
 Mintauja (Jelgava) 251, 256, 302
 Mitrauka 424, 425, 436
 Mituva 200
 Miunchenas, München, Munchen 293, 406, 420, 421
 Mogiliovas 92, 196, 200, 204, 294, 298, 420, Mogiliovo gubernija 169, 171, 342
 Molėtai 261, 262, 269, 270
 Mont de Corsier 407, 451, 454
 Montenegras 431
 Morges Riond Bosson 303
 Moskva, žr. Maskva
 Nača, Načia 393, 399, 400
 Načia, žr. Nača
 Nankinas 447
 Naudvaris 367
 Narva 152
 Naugardas 201
 Naugardukas 173, 177
 Neapolis 163, 398, 399

- Nemakščiai 366, 367
 Nemunas 36, 145, 160, 176
 Nemunėlio Radviliškio dvaras 302
 Nesvyžius 351
 Neustadtas 370
 Nevarėnai 99
 New York, žr. Niujorkas
 Niujorkas, New York 231, 323, 407, 409
 Norvegija 423
 Novgorodo respublika 176

 Obo, žr. Abas
 Odesa, Odessa 200, 408, 447
 Odessa, žr. Odesa
 Olandija 304, 423
 Olimpas 211
 Oranienbaumas (Lomonosovas) 152
 Oriolas 200
 Oulus, žr. Uleaborgas

 Pabaltė, žr. Pabaltijys
 Pabaltijys, Pabaltė 292, 297, 447
 Pagojis 367
 Paldiskis, žr. Baltijsko uostas
 Papilio dvaras 302
 Pary, žr. Paryžius
 Paris, žr. Paryžius
 Paryž, žr. Paryžius
 Parižius, žr. Paryžius
 Paryžius, Parižius, Paryž, Paris, Pary 61, 62, 147, 170, 177, 200, 256, 301, 303, 309, 313, 351–353, 361, 393–395, 397, 399, 401, 403–405, 408–412, 431, 438, 440, 446, 447
 Pavandenė 69, 70, 104, Pavandenės parapija 69, 71, 73, 107
 Paverpinė 374
 Pavyslys 177
 Perejaslavlis 192
 Pernu 152, 160
 Peru 269
 Peterburgas, žr. Sankt Peterburgas
 Petrapilis, žr. Sankt Peterburgas
 Petrogradas, žr. Sankt Peterburgas
 Petropilis, žr. Sankt Peterburgas
 Piemontas 427
 Pirėja 200
 Plikasis kalnas, žr. Kreivoji pilis
 Plungė 20, 23–25, 36, 39, 40, 101, 456, 470, 484
 Podolė 181, 202
 Polockas 173, 177
 Poris, žr. Bjorneborgas
 Poznań 181, 291, 299, 327, 333
 Praha 193
 Prancūzija 146, 304, 348, 350, 396, 409, 411, 412, 431, 435, 447, 448
 Prienai 273
 Prūsija 19, 47, 52–54, 57, 88, 91, 102, 145–147, 196, 200, 205, 235, 330, 332, 335, 341, 348, 355, Rytų Prūsija 43, 46
 Pskovo respublika 176
 Putnamas 17, 103, 105
 Pužai, kaimas 366
 Pužų dvaras 366
 Pužų Naudvaris 366

 Ramusis vandenynas 447
 Raseiniai (Rosienie) 60, 62, 176
 Rasų kapinės 300, 305
 Raudėnai 15, 19, 36, 101, 456, 470, 484
 Revelis (Talinas) 145, 160, 162–164
 Rešlius 60
 Rietavo dvaras 27
 Ryga, Riga, Рига 78, 79, 104, 152, 163, 200, 262–264, 267, 321, 358, 359, 477, 493
 Rymas, žr. Roma
 Rytų Europa, žr. Europa
 Rytų Prūsija, žr. Prūsija
 Rogo sala 143, 156, 158, Didžioji Rogo (Didžioji Pakrio) sala 153, 154, Mažoji Rogo (Mažoji Pakrio) sala 151, 152, 154, 155, 160, 162
 Roma, Rymas 29, 65, 71–73, 103, 107, 187, 297, 312, 318, 392–395, 397–403, 417, 420, 421, 438

- Rosia (Rus), upė 176
 Rosienie, žr. Raseiniai
 Rus, žr. Rosia
 Rusija 6, 36, 41, 143, 145–147, 149, 151–153, 156, 158–160, 162, 164, 172, 182, 192, 193, 197, 198, 200–202, 206, 207, 209, 215, 219, 222, 223, 225, 226–238, 241, 246, 254, 267, 283, 285, 286, 292, 295, 297, 298, 302, 307, 322–325, 327, 329, 330, 334–336, 341, 343, 345, 346, 349, 351–353, 355, 361, 367, 447, 448, 464, 477, 493, Rusia, Russia 163, 173, 174, 176, 177, 179, 186, Baltoji Rusia 180, 191, Juodoji Rusia 180, Kijevo Rusia 172, 174, 459, 473, 488, Lietuvos Rusia, Litewska Ruś, Ruś Litewska 172, 174, 186, 189, 190, 459, 473, 488, Mažoji Rusia 180, Novgorodo Rusia 173, Polocko Rusia 173, Raudonoji Rusia 180, 202, Rytų Rusia 176, Rusijos imperija 146, 166, 188, 229, 237, 262, 280, 292, 408, Sovietų Rusija 354, 356, 357–359, 363, 410
 Rusnė (Rosia) 176
 Ržėvas 367
- Saint-Germain 424
 Salantai 12, Salantų parapija 92
 Sankt Peterburgas, Peterburgas, Petrogradas, Petrapilis, Petropilis, Leningradas (Ленинград, Петроград, Санкт-Петербург) 35, 41, 53, 78, 80, 85–87, 90, 98, 103, 117, 131, 132, 145–147, 152, 155–157, 159, 167–169, 171, 177, 183, 185, 189, 195, 205, 207, 209, 213, 215, 218, 231, 253, 293, 294, 302, 322, 324, 329, 418–419
 Sardinija 399
 Serbija 192, 231, 322, 431
 Shenandoah 105
 Sibiras 302, 303, 374
 Sicilija 392–394, 398, 400, 401
 Silezija 195, 196
 Siodermanlandas 196
- Skandinavija 144, 160, 162, 166, 418
 Skapiškis 302
 Skuodas 12, 107, Skuodo parapija 71, 73
 Slivinas 169
 Slonimas 145, 146, 374, Slonimo apskritis 297
 Slucko vienuolynas 60
 Smilgiai 52
 Smolenskas 208
 Sorbonos universitetas 394, 408
 Spaa 354–357
 Spurganai (Spurgany) 68, 69
 Spurgany, žr. Spurganai
 Stokholmas 322, 323–325, 329–331, 417–419
 Suomija 143–152, 154, 155, 157, 159–162, 164–166, 196, 232, 266, 407, 423, Pietų Suomija 152
 Suomijos įlanka 152
 Suvalkija 356, 439
 Suvalkai 357, 358, Suvalkų gubernija 328, 355, 357
 Suzdalės kunigaikštystė 177
 Sveaborgas 152, 159, 160, Sveaborgo tvirtovė 148
 Switzerland, žr. Šveicarija
 Szydlowa, žr. Šiluva
- Šecinas 267
 Šiauliai 52, 366, 367
 Šiaurių dvaras 145, 162, 164, 166
 Šiluva, Szydlowa 15, 19, 73, 78, 303, 305, 310, 311, 465, 478, 494, Šiluvos parapija 73
 Štabinas 355
 Švedija 143, 144, 146, 147, 152, 156, 158, 159–162, 166, 167, 196, 323, 324, 329, 410, 416
 Šveicarija, Switzerland 303, 304, 312, 313, 316, 318, 319, 324, 327, 328, 330–332, 334, 336, 337, 342, 346, 348, 407, 409–415, 418–421, 440, 445, 446, 449, 451–455, 466, 467, 480, 481, 495, 497

- Švenčionių apskritis 171
 Šventasis Sostas, žr. Vatikanas
 Talinas, žr. Revelis
 Tamerforsas (Tamperė) 148
 Tamperė, žr. Tamerforsas
 Tartu 169
 Tarutinas 150
 Tavastehusas (Hamina) 147, 148
 Telšiai 11, 41, 51, 70, 92, Telšių apskritis
 71, 91, Telšių etnografijos muziejus 40,
 41, 89, 105, 106
 Tilžė 105, 205, 438, Tilžės taika 146
 Tiraspolis 294
 Tirkšliai 56, 68–74, 78, 81, 84, 104, 107
 Tytuvėnai 73, Tytuvėnų bernardinų
 vienuolynas 92
 Tokijas 438
 Tolimieji Rytai 266, 446, 447
 Tornijas 159
 Totma 302
 Trakai 92, 177, 264, Trakų pilis 262
 Trianon 424
 Troškūnų vienuolynas 60
 Turkija 231
 Turku, žr. Abas
 Tverai 18–20, 36, 99, 101, 456, 470, 484
 Ukraina 171, 179, 183, 185, 187, 188, 193,
 202, 242–244, 284, 343, 447
 Uleaborgas (Oulus) 149
 Umėja 159
 Uralas 177
 Užupis 305
 Vadovicai, Vadoviczai 393, 399
 Vadoviczai, žr. Vadovicai
 Vakarų Europa, žr. Europa
 Vandėja 151
 Varmijos gubernija 60
 Varniai 27, 69, 87, 99, 434
 Varšuva, Warszawa 40, 103, 107, 145,
 171, 179, 192, 198, 200, 204, 218, 265,
 273, 285, 287, 289, 293, 300, 302, 320,
 325, 345, 353, 356, 357, 368, 382, 394,
 395, 400, 414, 416, 419, 448, Varšuvos
 kunigaikštystė 36
 Vasa 148, 149, 159
 Vašingtonas, Washington 409, 447
 Vatikanas, Šventasis Sostas 352, 353,
 420, 421, 428, 438, 439
 Vaud kantonas 454
 Večiai 12
 Vengrija 173, 423, 425
 Ventspilis, žr. Vindava
 Verkių rūmai 106, 115
 Versalė 426
 Vestfalija 292
 Vevey 407, 446, 449, 451, 454
 Vėžaičiai 43, 106
 Vidurio Europa, žr. Europa
 Viešniai 73, 78
 Viena 231, 302, 303, 376
 Vilnius, Wilno, Вильна 33, 37, 43, 45,
 47, 49, 53, 61, 62, 67, 79, 87, 92, 93, 103,
 105–107, 115, 145, 161, 163, 168–171,
 172, 177, 185, 186, 192–195, 204, 208–
 210, 215, 218, 219, 221–223, 237, 239,
 241, 243, 245, 246, 249, 251, 255, 263,
 264, 270–272, 280, 285, 286, 291, 293–
 296, 299, 301, 303, 304, 312, 317, 318,
 320, 328, 330, 332, 333, 336–338, 341,
 345, 347, 348, 351, 353–355, 358, 359,
 363, 365, 368–370, 377, 379, 383, 386,
 387, 396, 407, 410, 411, 414, 416, 418,
 420, 421, 424–427, 429, 431, 434, 445,
 446, 461, 464, 474, 478, 479, 480, 482,
 489, 494, 495, Vilniaus apskritis 171, Vil-
 niaus diecezija 419, Vilniaus gubernija
 71, 182, 184, 185, 188, 200, 233, 241, 302,
 328, Vilniaus kraštas 283, 327, Vilniaus
 universitetas 32, 36, 59, 145, 166, 167,
 275, Vilniaus vienuolynas 60, Vilniaus
 vyskupija 254
 Vindava (Ventspilis) 152
 Vysla 177
 Vitebskas 92, 146, 181, Vitebsko guber-
 nija 294, 342

- Vokia, žr. Vokietija
 Vokietija, Vokia 233, 266, 283, 284, 286,
 292, 304, 305, 318, 320–330, 332, 334–
 336, 338, 339, 342, 343, 345–350, 363,
 369, 370, 409, 410, 412, 414, 426, 427,
 430, 431, 433, 435, 444, 446–448
 Volynė, žr. Voluinė
 Vologdos gubernija 302
 Voluinė, Volynė 181, 202

 Warszawa, žr. Varšuva
 Washington, žr. Vašingtonas
 Wisconsin 321
 Wrocław 171, 179

 Zagorai 302
 Zakopanė 304
 Zamostjė 183
 Zürich, žr. Ciurichas

 Žečpospolita, žr. Abiejų Tautų Respub-
 lika
 Žaiginys 310

 Žalgiris 301, 303, 305, 310, 371, 465, 479,
 494
 Žemaičiai, žr. Žemaitija
 Žemaitija, Žemaičiai 16, 36, 43, 52, 53,
 58, 69, 71, 78, 172, 176, 223, 239, 294,
 312, 340, 373, 374, Žemaičių vyskupija
 27, 69, 72, 73, 104, 107, 108
 Ženeva, Geneva, Geneve 392, 393, 414,
 422, 423, 428, 430–436, 448, 451
 Žlibinai 20

 Адриатика 221
 Динабург 203
 Киев, žr. Kijevas
 Ленинград, žr. Sankt Peterburgas
 Москва, žr. Maskva
 Петроград, žr. Sankt Peterburgas
 Польша, žr. Lenkija
 Рига, žr. Ryga
 Санкт-Петербург, žr. Sankt Peter-
 burgas
 Вильна, žr. Vilnius

Sudarė Irena Stankevičienė